Miraris, si voce feras pacaverit Orpheus,
Cum pronas pecudes Gallica verba regant?

dentem. Obstupescis, si Orpheus demulserit feras voce sua, *cum vox Gallica moderetur pecudes* dicto velut *audientes?*

conc. *commoda multa trahunt* Buslid. *multa sonora* Pal. Rott. Oisel. duo Med. *mutisonora* conjiciebat Heins.—19 *vociferas* Rott. tres Med. *compescuit* Lov. *placaverit* Moret. pr.—20 *Callica* Oisel. *regunt* duo Vat. Florent. *negant* Moret. pr. m. pr.

NOTÆ

dam unanimitate consentientes ad trahenda esseda, quæ sunt vehiculi Gallici genus. Esseda autem apud Belgas primo inventa esse traduntur, unde Virgilius: 'Belgica vel molli melius feret esseda collo.'

19 *Orpheus*] De Orpheo alibi.

LII.

2. DE SENE VERONENSI, QUI SUBURBIUM NUNQUAM EGRESSUS EST.

Felix, qui patriis ævum transegit in agris,
Ipsa domus puerum quem videt, ipsa senem:

Fortunatus ille, *qui consumsit ætatem* suam *in campo patrio: domus ipsa, quem*

Deerat hoc carmen in Med. pr. et Sched. Gud. Vat. pr. habet *Epigramma de Sene, qui juxta Veronam consistens nec civitatem norat, nec villam umquam egressus est.* in Var. LL. ed. Parm. legitur, *De Sene Veronensi, qui suburbium suum numquam egressus est.* Bonon. Moret. pr. Ald. et ed. Parm. *de Senatore Veronensi* inscribunt. In vet. Gyr. et Exc. Lucens. pr. inscribitur, DE SENATORE VERONENSI, QUI SUBURBIUM NUMQUAM EGRESSUS EST. Put. Petav. pr. et sec. item Buslid. nullam agnoscunt Inscriptionem.

1 *patriis* duo Vatt. inc. Heins. duo Petav. Bonon. Ambr. tert. Moret. pr. Oxon. sec. Buslid. Cod. Epigr. Ambr. Exc. Pat. rec. Lucens. pr. Ald. Var. LL. e marg. Parm. et ed. Antv. vid. Vinet. not. ad Auson. Ludo 7. Sapient. 218. *propriis* Vat. pr. Oisel. *agris* Put. Petav. sec. Ambr. tert. Buslid. Cod. Epigr. Ambr. Exc. Lucens. pr. Ald. Var. LL. e marg. Parm. et ed. Antv.

NOTÆ

1 *Felix*] Sic Virgilius: 'Felix qui potuit,' &c. Simile exemplum est apud Valerium Maximum, ex quo, Gygi Lydorum Regi ditissimo Oraculum 'Aglaum Sophidium prætulit. Is erat Arcadum pauperrimus, sed ætate jam senior, terminos agelli sui nunquam excesserat, parvuli ruris fructibus contentus.'

Qui baculo nitens, in qua reptavit arena,
  Unius numerat sæcula longa casæ.
Illum non vario traxit Fortuna tumultu,
  Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas.
Non freta mercator tremuit, non classica miles:
  Non rauci lites pertulit ille fori.
Indocilis rerum, vicinæ nescius urbis,
  Aspectu fruitur liberiore poli.
Frugibus alternis, non Consule, computat annum:
  Autumnum pomis, ver sibi flore notat.
Idem condit ager Soles, idemque reducit:
  Metiturque suo rusticus orbe diem.
Ingentem meminit parvo qui germine quercum,
  Æquævumque videt consenuisse nemus.

aspexit olim *puerum*, *ipsa aspicit* illum *senem: qui innitens baculo, in agro in quo* alias *repsit, recenset tempora longa casæ unius. Fortuna non agitavit illum impedimentis diversis: neque* ille *peregrinator vagus hausit aquas incognitas. Non* ille *negotiator timuit maria, non miles* timuit *tubas: non passus est lites fori clamosi.* Ille *imperitus negotiorum, ignorans urbem finitimam, perfruitur conspectu patentiore cæli. Numerat annos* per *segetes alternas, non* per *consules; distinguit autumnum* per *poma, ver* per *flores. Idem campus recipit Solem* cadentem, *idem revocat* orientem; *et* ipse *agrestis definit diem suo orbe. Qui* agrestis *recordatur quercum proceram* emersisse ex *glande exigua, et aspicit*

arvis tres Vatt. Oisel.—2 *quæ videt* Vat. quart.—3 *graditur* pro *nitens* Buslid. *ipsa reptavit* Vat. tert. Florent. *reptabat* Ald. Var. LL. e marg. Parm. *habena* Vat. sec.—4 *Unius et numerat* Buslid. [f. *enumerat*] *numerat* quatuor Vatt. Oisel. *maculat* Med. sec. unde *cumulat* tentabat Heins. *singula* pro *sæcula* Florent. *semina* Med. sec.—5 *transit* pro *traxit* duo Vatt. Florent. Put. Petav. sec. Buslid. Cod. Epigr. Ambr. Var. LL. ed. Antv.—6 *Non bibit* Buslid. *mobilis* Vat. pr. Med. sec. Exc. Pat. rec. *nobilis* tres Vatt. Florent. inc. Heins. Put. duo Petav. Bonon. Ambr. tert. Moret. pr. Oxon. sec. Cod. Epigr. Ambr. —7 *Nec freta* Ambr. pr. *timuit* quatuor Vatt. Oisel. Ambr. pr. *tumuit* inc. Heins. *tremuit* Petav. sec. Bonon. Ambr. tert. Oxon. sec. Cod. Epigr. Ambr. Exc. Pat. rec. Ald. Var. LL. e marg. Parm. *nec classica* Put. Med. sec.— 8 *taciti* pro *rauci* Buslid. *litem* Vat. quart. *lituos* Vat. tert. m. pr. *aure fori* Med. sec.—11 *annos* Ald. Var. LL. e marg. Parm.—12 *non* pro *ver* Med. sec. —14 *rusticus ore* duo Vatt. Florent.—15 *meminit* Var. LL. e marg. Parm. *metunt* ed. Parm. *gramine* tres Vatt. Oisel. Lov. Oxon. sec. *culmine* Buslid. *germine* Vat. quart. vet. Gyr. Cod. Epigr. Ambr. Exc. Lucens. pr. Var. LL.

NOTÆ

4 *Sæcula longa casæ*] Numerat longas ætates, multos annos in una casa traductos.

5 *Tumultu*] Fortuna non illum agitavit variis curis, impedimentis, et solicitudinibus tumultuosis: sed illum suus ager occupat, felicemque reddit. Horatius: 'Beatus ille, qui procul negotiis Paterna rura bobus exercet suis.'

13 *Idem condit ager Soles*] Ex eodem agro videt Solem occidentem et

Proxima cui nigris Verona remotior Indis,
  Benacumque putat littora rubra lacum.
Sed tamen indomitæ vires, firmisque lacertis
  Ætas robustum tertia cernit avum.
Erret, et extremos alter scrutetur Hiberos.
  Plus habet hic vitæ, plus habet ille viæ.

sylvam æqualem sibi *consenuisse. Cui* agresti *Verona vicina* est *longior Indis coloratis, et existimat lacum Benacum* esse *mare rubrum. Attamen robur* est *illi invictum, et sæculum tertium videt avum* illum *vigentem brachiis validis. Alius peregrinetur et rimetur Hispanos ultimos: hic* peregrinator *plus habet viæ, ille* senex Veronensis *plus habet vitæ* melioris.

ed. Antv.—16 *Æquevum meminit* inc. Heins.—17 *cum nigris* Med. sec. Moret. pr. *undis* pro *Indis* Vat. tert. Florent. Cod. Epigr. Ambr.—18 *Venacumque* tres Vatt. *Venatumque* Florent. Med. sec. inc. Heins. Buslid. *Benarum...latum* Var. LL. ed. Antv. *rura* pro *rubra* Vat. pr.—19 *Si tamen* Med. sec. *Sic* conjiciebat Heinsius. *sumtisque* pro *firmisque* Ambr. tert. *summisque* Vat. sec. Put. Petav. sec. Var. LL. ed. Antv.—20 *Ætas lacertum* Florent.—21 *et extremos* Var. LL. e marg. Parm. *ut extremos* ed. Parm.

NOTÆ

orientem.

14 *Metiturque*] Definit diem suo orbe, seu non alium novit diem, nisi qui in suo orbe lucet.

16 *Æquævum*] Sylvam suæ ætati æqualem.

17 *Verona remotior*] Qui non magis cogitat de Verona, quam si æque remota esset, ac Indi. Verona autem ad fluvium Athesin, vulgo *l'Adese*, vel *l'Adige*, est urbs Venetiæ a Gallis condita in Italia, olim dicta *Brenona*, quasi a Brenno Gallo condita: 'Fruitur cœlo saluberrimo, et agro fertilissimo.' Munsterus. Scaligeros Principes doctissimos tulisse prædicatur.

18 *Benacum*] Non magis etiam cogitat de lacu Benaco, quam si æque distaret ac mare Erythræum, seu rubrum. Lacus Benacus, quem Mincius fluvius Virgilio celebratus transit, dicitur hodie, *Lago di Garda:* et abundat piscibus, ac præsertim carpionibus optimis.

20 *Ætas tertia*] Tertium sæculum. Sed sæculum minus intelligi puto, quod, ex Plutarcho, spatium triginta annorum continet. Sic Nestor explevit tria sæcula vivendo: et Ovidius Siliusque Italicus meo judicio hyperbolicῶs loquuntur, dum ille de Nestore hæc cecinit: 'annos Vixi bis centum, nunc tertia vivitur ætas:' hic vero de Argonthonio Tartessiorum Rege: 'Ter denos decies emensus belliger annos.' Quanquam, si Gaguino, et aliis Historicis fides, Joannes, ut vocant, *de temporibus*, Caroli Magni armiger, trecentos et sexaginta vitæ annos expleverit.